

De kolonisatie van Palestijnse steden

Griet Van Meulder
Daniel Liebmann

Vrijwel onmiddellijk na de moord op premier Rabin is het schuchtere vredesproces in het Midden-Oosten vastgelopen. En dat terwijl de aanzet ertoe, de zogenaamde akkoorden van Oslo, toch al niet zo stevig was. Griet Van Meulder en Daniel Liebmann brengen een realistische beschrijving van de toestand in de Palestijnse gebieden.

Zionisme is een heel specifieke vorm van kolonialisme die bijna geen economische uitbuitingsverhoudingen met Palestijnen als arbeiderskrachten onderhoudt. Vanaf de creatie van de staat Israël, kreeg de notie “joodse arbeid” de overhand. De akkoorden van Oslo dienden te leiden tot de transformatie van de staat Israël in een “normale” imperialistische staat, die met zijn Arabische burens vreedevolle relaties van dominantie en economische uitbuiting zou kunnen onderhouden. De toepassing van Oslo zou geleid hebben tot de creatie van een Palestijnse entiteit die volledig afhankelijk was van Israël en bestuurd werd door een elite waarmee onderhandeld kon worden over Palestijnse arbeidskrachten. Deze droom van de zionistische modernisten (Shimon Peres) is dood. Reeds onder de travaillistische periode belette de verderzetting van de territoriale kolonisatie van Palestina de realisatie van dit project. Vandaag neemt Israël de

draad van het klassiek zionisme weer op: Palestina is een te veroveren gebied en de aanwezigheid van de Palestijnen vormt een obstakel. Het is deze territoriale politiek die we in dit artikel willen belichten.

Van tijd tot tijd verschijnt de Palestijnse kwestie op het voorplan in de media, omringd door passies en emoties. Deze regelmatige terugkeer kenmerkt bijna altijd “beslissende etappes” van een geschiedenis waarvan de betekenis verklaard wordt door de noties “conflict” en “toenadering”. Een benaderingswijze die voornamelijk vanaf de ondertekening van de Oslo-akkoorden (1993) nog versterkt werd. Deze twee begrippen stellen de betekenis van de geschiedenis via de volgende rangschikking van de protagonisten voor: diegenen die het “vredesproces” steunen en zij die er zich tegen verzetten. Elk evenement wordt eveneens geïnterpreteerd in functie van deze

abstracte dialectiek. Op deze wijze wordt het proces in kwestie voorgesteld als bestaande uit twee periodes: onder de travaillistische regering is het "vooruit gegaan" ondanks evenementen die het "afgeremd" hebben; onder de Likoud-regering is het vredesproces "in nood", maar het kan desalniettemin "voortgezet worden" dankzij zijn "dynamiek", behalve wanneer een gebeurtenis het "opblaast".

Dit concept van de onmiddellijke geschiedenis als zijnde een proces dat leidt tot harmonie heeft als nevenresultaat dat een conceptie van "de juiste lijn" naar voren geschoven wordt. "Juist" is de politiek die de vijanden van deze harmonie bestrijdt (die "uitroeit"). Wie zijn ze, diegenen die zich verzetten tegen de gang van de geschiedenis en het geluk der volkeren? Fanatiekelingen natuurlijk, dragers van de meest archaïsche ideologie: het fundamentalisme.

Heel deze ideologische constructie slaagt er echter niet in de koppigste feiten in aanmerking te nemen; realiteiten van beneden uit die niet enkel het enthousiasme over het vredesproces tegenspreken maar die vooral een ander licht werpen op de aard van het proces zelf.

Zo bereikte volgens het rapport van het Internationaal Monetair Fonds van maart 1997 de werkloosheidsgraad in Gaza en de Westelijke Jordaanoever meer dan 18 procent in 1993 en meer dan 34 procent in 1997, dus na Oslo¹. Het aantal kolonisten in de Westbank en Gaza was tot meer dan 100.000 gestegen in september 1993 en tot meer dan 145.000 in mei 1996: deze verhoging heeft dus plaats gevonden tussen de ondertekening van de akkoorden door de travaillistische regering en het aan de macht komen van Benjamin Netanyahu. Sinds de laatste verkiezingen is hun aantal nog toegenomen met 13.000 in 36 kolonies en dit zonder rekening te houden met Jeruzalem².

Een ander proces is dus ook aanwezig, een proces dat zich niet laat beschrijven in termen van "toenadering". In dit artikel zullen we een fundament van de Israëlsche politiek, namelijk de kolonisatie, in zijn hedendaagse aanblik beschrijven en analyseren.

De publieke opinie wordt niet meer geconfronteerd met de fenomenen van het kolonialisme sinds de meeste volkeren zich bevrijd hebben van

deze vorm van dominantie. Anderzijds lijkt, als gevolg van de crisis van de anti-imperialistische ideologieën, de karakterisering van het zionisme als een vorm van kolonialisme (en van racisme³) een "bouwvallige" redenering. Daarom wordt het benadrukken van de meest permanente karakteristieken van de Israëlsche politiek verdacht van politiek archaïsme, of soms zelfs van antisemitisme. Nochtans kan de reiziger die de Palestijnse bezette gebieden doorkruist, niet naast de territoriale expansie en de racistische discriminaties kijken. Deze behoren tot de meest diepgaande, dagdagelijkse en historische realiteiten van het "conflict". Een proces dat deze realiteiten versterkt kan niet leiden tot vrede.

Terug uit Palestina, leveren we hier enkele reflecties vertrekkende van de actualiteit in twee Palestijnse steden die in het bijzonder geïsoleerd worden door de joodse kolonisatie: Hebron en Jeruzalem. Om deze situatie te kaderen is het vooreerst nodig de territoriale gevolgen van Oslo kort in herinnering te brengen.

"Er heeft bij hen een verandering plaats gehad, maar niet bij ons" (Shimon Peres, 1 september 1993)⁴.

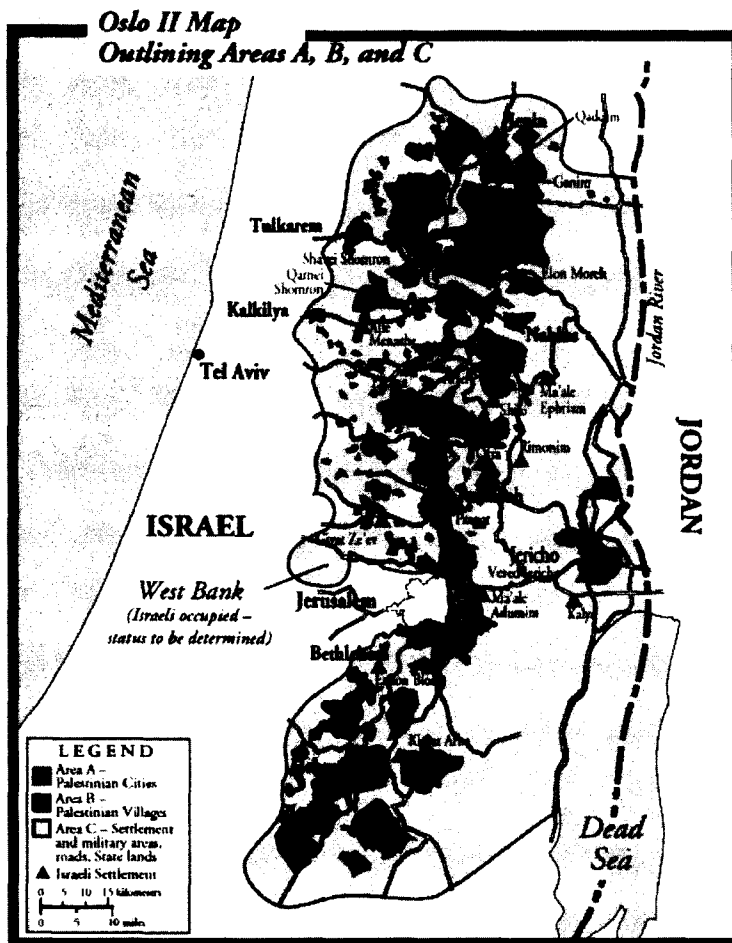
Het eerste akkoord (september 1993) legt een kalender vast, volgens dewelke de belangrijkste territoriale kwesties onderhandeld dienen te worden in het kader van de discussie over het definitief statuut van de Palestijnse gebieden. Er werd bepaald dat deze discussie opgestart zou worden in het begin van het derde jaar van de interimperiode⁵. Het gaat om de volgende kwesties: Jeruzalem, de kolonies, de militaire heropstelling en de grenzen⁶. Omdat Israël deze kalender niet respecteerde, heeft de intensivering van de kolonisatie op het terrein plaats gevonden, buiten alle onderhandelingen. Het tweede akkoord (Caïro, februari 1994) legt de voorwaarden vast voor de installatie van de Palestijnse Autoriteit, eerst in Gaza en Jericho. We noteren dat alle teksten van het akkoord het altijd over een "Palestijnse Autoriteit" (PA) hebben en niet over een "Nationale Palestijnse Autoriteit". Het is de Autoriteit die zichzelf als zijnde nationaal proclameert, zonder Israëlsche erkenning daarvan weliswaar. Op diezelfde wijze drukt het idee, volgens dewelke de akkoorden

moeten leiden tot een Palestijnse staat, hoop uit. Een dergelijke mogelijkheid wordt nochtans niet vermeld in de ondertekende tekst. De Israëliëse regering heeft met zorg gewaakt dat niets betreffende een eigen staat beloofd werd.

Het is in december 1995 (akkoorden van Taba of ook "Oslo 2" genoemd) dat de actuele grenzen van de Palestijnse autonomie gedefinieerd werden, behalve voor Hebron, waarvoor een apart akkoord zou worden uitgewerkt (zie verder). Voor de Gazastrook gaat het om een aaneensluitend territorium. Maar de kolonies werden er behouden en het Israëliësch leger controleert er nog steeds 40 procent van het grondgebied.

De Westelijke Jordaanoever werd in drie categorieën opgedeeld. De zone A heeft betrekking op het centrum van de steden, met uitzondering van Jeruzalem. Het Israëliëse

bezettingsleger heeft deze zone ontruimd en de PA kan er zijn, weliswaar erg beperkt, bestuur uitoefenen. Echter, in de zone A net zoals in Gaza, mogen de Palestijnse besluiten pas uitgevoerd worden na ratificatie door Israël. De autonomie is dus heel relatief. Deze zone, bestaande uit negen enclaves die niet met elkaar verbonden zijn, vormt 5 procent van de Westbank. De "rurale" bewoonde zones, namelijk de dorpen en de vluchtelingenkampen bestaan uit 155 enclaves en vormen de zone B. Ook deze worden onderling gescheiden en de PA mag er wel het administratief bestuur uitoefenen maar kan geen eigen politiemacht opzetten. Het Israëliësch leger verzekert er dus "de ordehandhaving". In de praktijk is er bijna geen merkbaar verschil tussen deze zone (25 procent van de Westbank) en de zone C. De rest van de bezette gebieden, meer

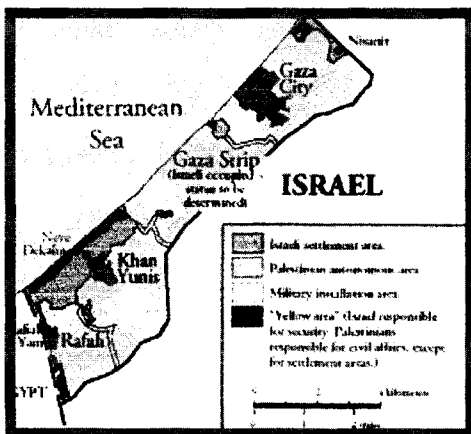

bepaald 70 procent van het territorium, bestaat uit die zone C. Ze is samengesteld uit 140 joodse bevolkingskolonies, kazernes en geconfiscerde grond. Israël controleert integraal deze enige zone die een territoriale eenheid vormt. De kaart van de Westelijke Jordaanoever kan vergeleken worden met een gruyèrekaas waarvan de gaten aan de Palestijnen gelaten werden.

Daarenboven werd de kolonisatie geïntensiveerd. Deze zet zich door onder de vorm van een apartheidssysteem: de Arabische gronden worden joods verklaard, er worden woningen gebouwd voor joden en men verbindt ze met zgn. *bypass roads*, wegen die het de kolonisten mogelijk maken zich te verplaatsen zonder de Palestijnse dorpen te doorkruisen. Weinig nieuwe kolonies werden opgericht, maar de bestaande werden uitgebreid. De wegen voor de kolonisten werden aangelegd op geconfiscerde gronden in naam van "het algemeen belang". Maar het gebruik ervan is verboden voor Palestijnen. Hun traject verbindt de kolonies onderling en met Jeruzalem zonder daarbij in contact te staan met de bewoonde Palestijnse zones. Op die manier wordt de droom van een "Groot Israël" voor de kolonisten geconcretiseerd dankzij de wegenbouwkundige politiek van de regering. Dit is het tegenovergestelde van "toenadering": het gaat om het innemen van de grond en het omzeilen van de bevolking.

De Palestijnen daarentegen hebben niet de mogelijkheid hun wegen vrij te gebruiken. De afsluiting van de bezette gebieden is in feite een quasi permanente maatregel sinds de ondertekening van de akkoorden. De versperring houdt in dat de Palestijnen zich tot de Israëliëse militaire autoriteit moeten richten om een circulatiebewijs te verkrijgen indien ze hun enclave willen verlaten. Deze kaarten moeten regelmatig vernieuwd worden en kunnen bijvoorbeeld geweigerd worden aan politieke militanten. Dit geldt ook voor verantwoordelijken van de PA en zelfs voor Arafat. Deze maatregelen, die alle inwoners van de bezette gebieden treffen, zijn in het bijzonder pijnlijk voor de inwoners van Gaza die volledig opgesloten zijn in hun "autonomie".

Wanneer de media spreken over een "nieuwe afsluiting van de Palestijnse bezette gebieden", gaat het in de realiteit om een versterking van reeds bestaande afsluitingen. Op zulke momenten krijgen zelfs personen die een vergunning hebben geen toelating om zich te verplaatsen. Alle voorwendsels zijn goed om een totale blokkade uit te vaardigen: collectieve straf na een aanslag toegeschreven aan de Palestijnen, preventieve maatregelen tijdens muzelmaanse of joodse feesten, politieke spanningen, enz. Men vergelijkt de situatie van de Palestijnse Autonomie (de zones A en Gaza) vaak met deze van de Bantoestans tijdens het Apartheidsregime. Deze vergelijking is gedeeltelijk juist, maar de Palestijnse realiteit is nog erger. Noam Chomsky heeft daaromtrent een belangrijke opmerking gemaakt: "De Bantoestans waren in politiek en economisch opzicht veel levensvatbaarder dan welke van de stukken grondgebied die uiteindelijk eventueel tot een "Palestijnse Staat" worden benoemd. Daarnaast verstrekten Zuid-Afrika de Bantoestans aanzienlijke subsidiebedragen. Israël daarentegen verstrekt de kantons geen cent en laat haar over aan de Palestijnse autoriteiten. Een ander wezenlijk verschil is dat de Zuid-Afrikaanse Bantoestans internationaal niet werden erkend, nee hun bestaan eerder werd veroordeeld. Een eventuele "Palestijnse Staat" die op aanzienlijk minder legitimiteit kan bogen, zal door de internationale publieke opinie bejubeld worden als weer een "historisch compromis"

onder het beschermheerschap van de “onbaatzuchtige bemiddelaar”⁷¹. Een ander verschil met het Zuid-Afrikaans model, is dat Israël haar discriminatoire maatregelen niet “theoretiseert” door een concept van rassengelijkheid en gescheiden ontwikkeling. Integendeel, Israël pocht “de enige democratie in het Midden-Oosten” te zijn en alle ongelijkheden zijn feitelijke situaties die dikwijls voorgesteld worden als tijdelijk en noodzakelijk omwille van de “veiligheid”. Tenslotte moet eraan herinnerd worden dat de zwarte nationale beweging de Bantoestans niet legitimeerde en er de instituties van boycotte, terwijl de Palestijnse nationale beweging ertoe gebracht werd dit systeem te accepteren. Deze belangrijke nuances in het achterhoofd houdend, kunnen we stellen dat de PA op het sociale en geografische vlak een assemblage van Bantoestans is. In de Israëlische teksten worden de steden van de zone A als “Palestijnse concentraties” beschreven (*rikkouzim falastiniim*).

Het is in deze context dat de kolonisatie van Hebron en Jeruzalem plaats vindt.

Wie zijn de kolonisten van Hebron?

Hebron is om verschillende redenen een belangrijke stad in het Israelisch-Palestijns conflict. De stad is een economisch centrum voor de Palestijnen van de Westbank en wordt, omwille van de aanwezigheid van het graf van de Patriarchen, zowel door moslims als joden beschouwd wordt als een heilige plaats. Ook op politiek vlak vervult de stad een significante rol. De brede steun in de Israëlische maatschappij voor het Hebron-akkoord van 1997 reflecteert de bijna algemene goedkeuring ten aanzien van de Oslo-akkoorden in 1993⁸. De nieuwe Hebron-overeenkomst vormt er een verderzetting van maar legt tegelijkertijd de problematische gevolgen van de akkoorden des te duidelijker bloot.

Het Hebron-akkoord regelt wettelijk de verdeling van de stad ten voordele van ongeveer 400 kolonisten die 20 procent van het handelscentrum van de stad bezetten. Deze kunnen hun bevoorrechte situatie behouden en verder ontwikkelen onder bescherming van het Israëlisch leger. Sinds februari 1997 is de stad verdeeld in een sector H 1 (100.000 inwoners), die onder de Palestijnse

autoriteit ressorteert, en een sector H 2, die weliswaar onder de Palestijnse administratie werd geplaatst maar waar de exclusieve controle van het Israëlisch leger blijft gelden. De sector H 2, waar 20.000 Palestijnen en 400 joodse kolonisten leven, bestaat uit de Oude Stad met de grafkelder van de Patriarchen (*Haram Ibrahim*) en de kernen van de joodse inplantingen. De Palestijnse politie mag geen wapens dragen in de zone grenzend aan de Israëlische sector H 2. Deze politie wordt wel voor een erg dubbelzinnige situatie geplaatst. Tijdens de straatgevechten dienen ze zich op te stellen tussen het leger dat de kolonisten verdedigt en de stenen gooiende Palestijnse jongeren. Ze worden in een zogenaamd neutrale positie gedwongen, waar ze zich niet in thuis voelen. Alhoewel de grote meerderheid van de Palestijnse politieagenten blijkbaar gedisciplineerd de orders van Arafat opvolgt, kan men soms een man in uniform stenen zien gooien. Dat Palestijnse agenten in juli 1997 door Israël gearresteerd werden omdat ze ervan beschuldigd werden joodse kolonisten te willen aanvallen, hoeft dan ook niet te verwonderen⁹.

Wie zijn die kolonisten van Hebron en wat is de bedoeling van hun aanwezigheid? Vooreerst lijkt het ons niet overbodig de evolutie van de joodse aanwezigheid in de stad kort toe te lichten. Vanaf de 16de eeuw kwamen joden, die de Spaanse vervolgingen ontvlucht waren, zich in Hebron vestigen waar ze een joodse wijk stichtten. Ook moslims vluchtten trouwens om dezelfde reden uit Spanje. Plaatsnamen herinneren ons nog steeds aan de Spaanse invloed. (Al Andalus-promenade en de Cordoba-school) Vanaf de 19de eeuw groeide de joodse gemeenschap in Hebron sterk aan door religieuze, messiaanse joden die rabbijnse seminaries organiseerden en vooral leefden van bedelen en giften van joden uit Oost-Europa. Deze immigraties hadden echter niets te maken met de zionistische kolonisatie van Hebron. De bevolkingsgroepen die zich vanaf 1967 in de stad vestigden hadden daarentegen wel duidelijk een zionistisch ideeëngoed. Na de bezetting van de Westelijke Jordanoever namen een groep joodse, gewapende kolonisten, onder leiding van rabbijn Levinger een deel van de Arabische stad in. Om hen tegemoet te komen, gaf het leger hen een verlaten militair kamp aan

de rand van de stad. Deze site groeide uit tot de kolonie Kiryat Arba. De bezetters palmde ook het centrum van de stad, naast de centrale marktplaats, in¹⁰. De kolonisten beroepen zich op wraak omwille van een moordpartij aangericht tegen de joodse gemeenschap van Hebron in 1929¹¹. Ook de eeuwenlange joodse aanwezigheid in de stad dient hun project te verantwoorden. In naam van "hun" voorouders in Hebron, lopen ze zwaar bewapend door de stad en vormt revanche en haat een centraal gegeven in hun ideologie.

De drie volgende gebeurtenissen lichten de heersende verhoudingen in de stad toe. Toen een paar maanden geleden twee seminaristen van de Yeshiva Shavé Hebron het vuur openden op de jonge Arabier Issam Arafah en hem met acht schoten dodelijk verwonden, reageerde de rabbijn van de Yesiva Moshe Bleicher als volgt op deze nog steeds onopgeloste moord: "Het zijn brave jongens. We moeten ze dankbaar zijn voor het feit dat ze die terrorist hebben gedood. Ik zou willen dat de minister van defensie hen als voorbeeld citeert." Het graf van de jonge Palestijn vormt vandaag de dag nog steeds het doelwit van uzi-beschietingen¹².

Barukh Goldstein die in 1994, 29 biddende Palestijnen in de Il Ibrahim Moskee neerschoot, werd begraven naast de ingang van Kiryat Arba, in het Meir Kahane park¹³. Aan het grafmonument van deze "martelaar", komen extreem-rechtse joden nog steeds bidden. Niet onbelangrijk in heel de zaak-Goldstein is het feit Israëliëse soldaten de opdracht kregen nooit op kolonisten te schieten, zelfs indien deze een bloedbad aanrichten. Na de moordpartij van Hebron werden wel nog vijf Palestijnen vermoord door het Israëliësch leger dat tijdens een betoging voor het Al-Akali-ziekenhuis in de menigte schoot¹⁴.

Het laatste voorbeeld is symptomatisch voor de mentaliteit van de kolonisten. Eén van de kolonistenfamilies heeft hun dochter Nekama genoemd. "Nekama" betekent "wraak" in het Hebreeuws!¹⁵

De manier waarop de kolonisten de geschiedenis van Hebron voorstellen wordt echter doorprikt door de vredesoproep van de afstammelingen van de joodse gemeenschap van Hebron (34 ondertekenaars uit verschillende families): "De kolonisten die in het centrum van Hebron

wonen hebben het recht niet te spreken in naam van de oude joodse gemeenschap, en hun intenties om het pad van onze vaders te volgen is bedrog en misleiding. Ze zijn vreemd aan de cultuur en de levenswijze van de joden van Hebron, die generatieslang een erfenis van vrede tussen volkeren en verstandhouding tussen religies creëerden. De kolonisten die de joodse eigendom in het centrum van Hebron in bezit hebben genomen, hebben diefstalig werk verricht. (...)"

Het bloedbad van 1929 was een tragedie voor de joodse gemeenschap in Hebron, die het slachtoffer was geworden van Arabische nationalist. Maar wat in de kolonistische versie van de geschiedenis niet aan bod komt, is het feit dat vele joodse families door Arabische families van Hebron beschermd en gered werden. Dit geldt ook voor één van ondertekenaars van de vredesoproep Haïm Hanegbi die het initiatief als volgt toelicht: "Wij menen dat elke regering die zich werkelijk bekommert om de vrede, de kolonisten uit Hebron moet verwijderen. Dat is een conditio sine qua non. De kolonisten bevestigen openlijk dat ze naar Hebron gekomen zijn om de stad in te nemen in het kader van de verovering van het totale territorium. Vanaf de eerste dag hebben ze zich voorgesteld als de meesters van Hebron. Ze willen de stad enkel aan joden laten toebehoren. Ze zijn als strijders gekomen. En dag na dag, week na week, maand na maand zetten ze hun strijd verder." De groep ondertekenaars nam zelf een advocaat onder de arm om de kolonisten te laten verwijderen. Deze bezetten immers huizen die toebehoren aan joodse families waarvan de kleinkinderen nu nog leven. Toch hebben de afstammelingen van de oorspronkelijke joodse gemeenschap geen schijn van kans in het Israëliëse gerecht. Het centrum van Hebron ressorteert immers onder de militaire autoriteit waardoor enkel het leger gemachtigd is het bevel tot uitwijzing te geven. Sommige van de ondertekenaars willen zich opnieuw in Hebron vestigen. Voor Haïm Hanegbi betekent dit het volgende: "Het recht opeisen om terug naar Hebron te gaan, komt neer op het erkennen van het recht van de Palestijnen om naar Israël terug te keren. Het is onmogelijk om een onderscheid te maken tussen het recht van de ene en dat van de andere."¹⁶

De huidige spiraal van geweld, revolte en repressie in de stad Hebron kan onmogelijk losgekoppeld van boven geschetste context van kolonisatie en provocatie. De gebeurtenissen die regelmatig in de pers verschijnen, zoals de verspreiding van affiches waarop de profeet Mohammed afgebeeld wordt als een varken, zijn geen daden van zogenaamd gestoorde enkelingen of vreemdsoortige individuen. Ze vormen een onderdeel van een coherente politiek van de kolonisten en hun politiek-religieuze organisaties en worden gesteund door Israëliisch extreem rechts. De Palestijnen leven in permanente angst en spanning; ze kennen elke kolonist persoonlijk via hun gewelddadige acties tegen de Arabische inwoners van de stad. Geen enkele Israëliische regering heeft vastberaden, krachtige maatregelen getroffen om een einde te maken aan de positie van de kolonisten. Het enige verschil tussen de travaillisten en Likoud is dat deze eersten beweerden gehinderd te zijn door de kolonisten terwijl Likoud hen in bijna alle omstandigheden steunt. De kolonisten genieten van een gegarandeerde straffeloosheid en omdat ze openlijk een onderhandelde oplossing bekampen, zijn ze een permanent obstakel voor een rechtvaardige vrede.

Aan wie behoort Jeruzalem toe?

Deze vraag rijst op aangezien de Palestijnse nationale beweging, het internationaal recht en de staat Israël er steeds incompatibele antwoorden op gegeven hebben.

In de praktijk is de Israëliische dominantie over de stad verworven (we zullen aantonen met welke middelen). Maar het Palestijnse volk en zijn leiders hebben niet afgezien van hun project voor een Palestijnse staat met Al Qds (Arabische naam voor Jeruzalem) als hoofdstad. Anderzijds gaat met de bezetting van Oost-Jeruzalem door het Israëliisch leger de schending van het internationaal recht verder. Aangezien de akkoorden van Oslo het definitief statuut van de stad niet preciseren, wordt de realiteit en de toekomst van de inwoners op het terrein in plaats van in de teksten uitgetekend.

Ook hier dringt een historische verwijzing zich op. Op het einde van de oorlog van 1948-1949 annexeerde Israël West-Jeruzalem terwijl

Jordanië Oost-Jeruzalem innam. De Knesset (Israëliisch parlement) stemde in december 1949 een resolutie die stelt: "Jeruzalem is en is altijd de hoofdstad van Israël geweest". Jeruzalem wordt dus vanaf dan de effectieve politieke hoofdstad van Israël, waar de meeste instellingen zetelen; zelfs al blijft Tel Aviv de officiële hoofdstad volgens het internationaal recht.

In 1967 ontketende Israël een nieuwe veroveringsoorlog, waarbij het de Sinai (in 1982 teruggegeven aan Egypte), de Gazastrook, de Westelijke Jordaanoever, Oost-Jeruzalem en de Golan-hoogte bezette. Israël annexeerde deze twee laatste territoria en breidde er zijn rechtsgebied mee uit. Jeruzalem werd aldus "herenigd" verklaard en "eeuwige hoofdstad van Israël". Deze mystieke terminologie die een beroep doet op de bovenzinnelijkheid om een militaire en politieke krachtsverhouding te legitimeren is actueel gebleven tot op de dag van vandaag¹⁷. Om dit te concretiseren hebben de opeenvolgende Israëliische regeringen alles in het werk gesteld om de stad te veranderen en zo een demografische joodse meerderheid te realiseren. In tegenstelling tot de andere bezette gebieden, waar de kolonisatie niet het oorspronkelijk doel was van de verovering, vormt Jeruzalem een niet louter territoriale inzet in het etnisch project van het zionisme. Krachtens een eigen lectuur van de Bijbel door de zionisten, moet Jeruzalem een joodse stad worden, dus op politiek vlak gedomineerd en in meerderheid bevolkt door joden¹⁸. Op dat punt is er geen groot verschil tussen de politiek van de travaillisten en die van Likoud. Vanaf 1967 werden tientallen duizenden Palestijnen uit Jeruzalem verjaagd en hun gronden werden onteigend ten voordele van joodse woningen.

Onmiddellijk na de verovering van de Oude Stad heeft Israël de Palestijnse huizen naast de Klaagmuur gesloopt, net zoals de 18de eeuwse Arabische wijk (ondermeer de Marokkaanse wijk) waar nu niets meer van overblijft. Op die manier werd een transformatieproces in de Oude Stad op gang gebracht. Een ononderbroken proces waarvan de laatste vermaarde periode het graven van de tunnel naar de Klaagmuur was. De politiek van Israël in Jeruzalem bestaat uit een combinatie van twee types van maatregelen.

Enerzijds gaat het om de constructie en het vergroten van de joodse bevolkingskolonies op Arabische grond en het vestigen van een territoriale eenheid tussen die kolonies en Israël. Op die manier vormt de metropool Jeruzalem van vandaag het driedubbele van wat Jeruzalem was in 1967 en ongeveer 20 procent van de Westbank. Anderzijds worden de gronden of huizen van de Palestijnen van Jeruzalem geconfisceerd. Of subtiel: hun identiteitsdocumenten worden vaak vervangen door nieuwe... waarop ze niet meer vermeld worden als inwoner van Jeruzalem. Koppels worden gedwongen gescheiden te leven of de stad te verlaten als één van de twee geen (of een opgeven) verblijfsrecht heeft. Diegenen die blijven worden op economisch vlak verstikt. Jeruzalem leefde hoofdzakelijk van de handel met de rest van de Westbank. Israël heeft unilateraal de afsluiting van de Palestijnse wegen afgekondigd. De enige mogelijke weg is bijna onbruikbaar (het is de weg Wadi Nar, door de Palestijnse automobilisten bijgenaamd “de helleweg”) en men moet bovendien nog beschikken over een militaire toelating om in Jeruzalem binnen of buiten te geraken. Het wegennetwerk van de kolonisten is, zoals reeds vermeld, vanzelfsprekend verboden voor de Palestijnen.

Dat alles vertaalt zich ook in een verstikking van de Westbank, waar de leefbare en verbouwbare territoria meer en meer beperkt wordt en waar de inwoners geen toegang meer hebben tot de infrastructuur (ondermeer scholen en ziekenhuizen) en de arbeidsmarkt van Jeruzalem. De sociale en economische situatie is dus aanzienlijk verslechterd sinds de akkoorden van Oslo. In Jeruzalem zelf wordt deze achteruitgang zelf niet gecompenseerd door de enige positieve verandering die gepaard ging met het “vredesproces” in de andere Palestijnse steden met uitzondering van Hebron, namelijk de militaire heropstelling van Israël. Het Israëlijs leger gaat door met het opdelen van Jeruzalem, met het controleren van de in- en uitgang, met het intimideren van de kleine handelaars, met het onderdrukken van de politieke activiteit.

Het gaat duidelijk om een etnische zuivering. Omdat de tegenstander niet gewapend is en de Israëlijsche opinie niet klaar is voor een nieuw

bloedbad, ontrolt het proces zich zonder moordpartijen. De militaire, juridische en economische autoriteiten van Israël, handelen er in volledige legaliteit. Het illegale geweld en de terreur worden voorbehouden aan de kolonisten. Maar het doel is te vergelijken met dat nagestreefd door het Servisch-Bosnisch leger in Bosnië. De “judaïsering van Oost-Jeruzalem” is de naam die de stedelijke autoriteiten en de kolonisten zelf geven aan hun politiek. Het gedrag van de regering Netanyahu wordt gekarakteriseerd door een sterkere doorgedreven kolonisatie dan onder de travaillistische regering, maar fundamenteel verschilt hun politiek niet. Vandaag intensiveert Israël haar overwinning: de joodse meerderheid werd verworven, de Palestijnse verstikking is radicaal maar dient nog versterkt te worden.

In deze ongelijke strijd heeft Israël drie zeer belangrijke troeven in handen. Eerst en vooral: zijn machtsmonopolie. Enerzijds heeft de Palestijnse autoriteit geen enkele vorm van soevereiniteit in Jeruzalem (zelfs de symbolische aanwezigheid werd geweigerd), anderzijds zijn het leger, de kolonisten en de Israëlijsche ondernemers meesters van de stad. Vervolgens: de onvoorwaardelijke steun van de Verenigde Staten, die juist beslist hebben om hun ambassade van Tel-Aviv naar Jeruzalem over te brengen. Daardoor bevestigde Clinton zijn steun aan het programma van de regering Netanyahu dat Jeruzalem als volgt voorstelt: “Jeruzalem, de hoofdstad van Israël, één en ondeelbaar, zal altijd onder de soevereiniteit van Israël vallen.” Ten derde: het gebrek aan een strijdbare en in de ogen van de massa’s geloofwaardige strategie aan de zijde van de ploeg van Arafat. Dit alles voegt zich bij het klimaat van wanhoop dat reeds aanwezig is onder de Palestijnse bevolking en laat Israël toe een politiek te voeren zonder te stuiten op georganiseerd verzet.

Bepaalde vormen van protest zijn echter wel aanwezig. De jeugd revolteert opnieuw en er vinden regelmatig confrontaties plaats met het leger. Maar die manifestaties zijn niet gecontroleerd, niet door de PLO, noch door een instantie die het equivalent zou kunnen zijn van de Verenigde Leiding van de Intifada. Er is geen Palestijnse strategie voor Jeruzalem, ondanks de

slogan die unaniem gesteund wordt: geen vrede zonder Al Qds!

De toekomst zal het zeggen of, met de stopzetting van de onderhandelingen door de regering Netanyahu, de Palestijnse leiding haar mobilisatiecapaciteit kan terugvinden voor het te laat is.

Nochtans vertolkt het Palestijns parlement deze eisen door regelmatig moties te stemmen die oproepen tot verzet tegen de bezetting. Maar deze teksten hebben geen enkel effect omdat de Palestijnse executieve onvoldoende onderworpen is aan de politieke controle van het parlement en bovendien ondergeschikt is aan Israël. Ondertussen wordt het parlement een soort

virtuele nationale leiding die de aspiraties van het Palestijnse volk om de strijd opnieuw op te nemen, reflecteert.

De toekomst zal ons zeggen of, met de stopzetting van de onderhandelingen door de regering Netanyahu, de Palestijnse bevolking aan Arafat een combatievere politiek kan opleggen vooraleer het te laat is. In dat perspectief speelt ook de internationale solidariteit een rol: ze kan bijdragen tot het doorbreken van het isolement van het Palestijnse volk, dat er meer en meer van overtuigd is in een wereldorde te leven die hun zaak totaal verwerpt. Meer dan ooit hebben de Palestijnen onze steun nodig.

Noten

¹ Gresh, A., *Lente agonie des accords d'Oslo. Proche-Orient, la paix introuvable*. In: *Le Monde Diplomatique, Manière de voir* n°34, Paris, mei 1997, p. 11.

² *Ibidem*.

³ Zie ondermeer Warschawski, M., *Sionisme et racisme*. In: *MRAX-Information*, Brussel, juni 1992.

⁴ Onderdeel van een interview dat uitgezonden werd door de Israëlische TV op het moment van de akkoorden. Geciteerd in: Honig-Parnass, T., *The Oslo agreement does not recognise the Palestinian national rights*. *News From Within*, september 1993. Shimon Peres vulde aan: "We onderhandelen niet met de PLO, maar met wat er van over blijft."

⁵ Gresh, A. en Vidal, V., *Les 100 Portes du Moyen-Orient*, Paris, Éditions de l'Atelier/Vie Ouvrière, 1996 en Fenaux, P., *Autonomie et pièces détachées, mode d'emploi*. *Ligne Verte*, december 1995.

⁶ Een andere cruciale kwestie die uitgesteld werd: de vluchtelingen, die meer dan de helft van de Palestijnse bevolking uitmaken.

⁷ Chomsky, N., *World Orders Old and New*. New York, 1996, p. 276. Geciteerd in: Soemoed, Amsterdam, februari 1997.

⁸ Het Hebron-akkoord werd gesteund door 70 procent van de Knesset en door een grote meerderheid van het kabinet. (Honig-Parnass, T., *Het Hebron-akkoord. Pax Americana gesteund door een nationale consensus in Israël*. Soemoed, februari 1997, p. 18 [vertaling uit *News From Within*, februari 1997]).

⁹ Soemoed februari 1997, *ibidem*.

¹⁰ Sarné, Y., *Le syndrome Hébron. Yediot Aharonot*, 4 april 1997, pp. 4-6. (Vertaling uit het Hebreeuws door Fenaux, P., *Espace Orient*, april 1997, p. 13-16.)

¹⁰ Weinstock, N., *Le Sionisme contre Israël*. Paris, 1969, *Cahiers Libres* 146-147-148, François Maspero, p. 42 en p. 513.

¹¹ Kern, K., *A history of Hebron*. In: *Dead, Buried and Living in Hebron*, p. 1-2.

¹¹ In 1929 bestond de joodse gemeenschap van Hebron uit ongeveer 1000 inwoners. De meerderheid behoorde tot de sefardische gemeenschap, een minderheid tot de asjkenazim. (*Un juif d'Hebron parle*. *Revue d'études Palestiniennes*, 11, lente 1997, p. 86.)

¹² Sarné, Y., *Le syndrome Hébron*. *Yediot Aharonot*, 4 april 1997, pp. 4-6. (Vertaling uit het Hebreeuws door Fenaux, P.) *Espace Orient*, avril 1997, p. 15.

¹³ Meir Kahane was een extreem rechts rabbijn en parlamentslid tussen 1984 en 1988. Zijn beweging Kach had het volgende doel: "de verjaging van alle Arabieren uit Groot Israël". Kahane werd in november 1990 in New York vermoord. Zijn partij werd na het bloedbad van Hebron in februari 1994 verboden. (Gresh, A., Vidal, D., *Les 100 Portes du Proche-Orient*. Paris, Éditions Ouvrières, 1996, p. 282.)

¹⁴ *Extraits des auditions de la commission d'enquête israélienne sur le massacre du tombeau des Patriarches à Hébron*. *Revue d'études Palestiniennes*, 1, herfst 1994, pp. 80-90.

¹⁵ *Un juif d'Hebron parle*. *Revue d'études Palestiniennes*, 11, lente 1997, pp. 82-83.

¹⁶ *Ibidem*, pp. 82-87.

¹⁷ Amper verkozen aan het hoofd van de travaillistische partij in juni 1997 (of 30 jaar nadat Rabin en Dayan voor het eerst hun militaire laarzen in de straten van de Arabische stad zetten.), voelde Ehud Barak zich verplicht de Israëlische pers mee te nemen naar de Klaagmuur in Oost-Jeruzalem. Daar verklaarde hij: "Vandaag is het belangrijk de verbondenheid van de volledige joodse natie met de Klaagmuur te benadrukken."